



Oslo

Oslo kommunes handlingsplan for dyrevelferd



Foto: Solveig Eitungjerde

Innhold

Innledning.....	2
Hovedmål	2
Tilsynsmyndigheter og ansvarsfordeling.....	2
Tilstand og utfordringer i kommunen	3
Viltforvaltning, jakt og skadefelling	3
Dyrevelferd knyttet til skadedyrbekjempelse	4
Hobbyhold av selskapsdyr	4
Ville dyr i byggesonen.....	4
Tiltak	5
1. Generelle tiltak	5
2. Selskapsdyr	6
3. Produksjonsdyr	7
4. Ville dyr	8
Tiltaksliste 2026.....	11

Innledning

Oslo skal være verdens beste by, også for dyrene. En stor andel av Oslos husstander har kjæledyr, og Oslo er også hjem til et stort mangfold av ville dyr. Dyr har egenverdi, og Oslo skal være en foregangskommune for å fremme god dyrevelferd.

Oslo kommunes handlingsplan for dyrevelferd har som formål å øke oppmerksomheten og kunnskapen om dyrevelferd i Oslo kommune, å styrke og utvikle det som allerede gjøres og å etablere samarbeid med relevante aktører for å intensivere innsatsen for bedre dyrevelferden.

Oslo kommune er en urban kommune som ligger tett på naturen, med kort avstand fra byggesonen til fjorden og øyene, og til Marka som omkranser byen. Oslos innbyggere har derfor et rikt mangfold av ville dyr som de deler byen med. Oslo er den mest folkerike kommunen i Norge, det gjør at vi også har svært mange kjæle- og selskapsdyr. Det tradisjonelle landbruket har begrenset omfang i Oslo, men er opprettholdt på noen områder på Bygdøy, sør i Oslo rundt Bjørndal og Klemetsrud, samt i Sørkedalen og Maridalen, og ved Østmarka. Videre finnes det ulike ridesentre rundt om i Oslo. Handlingsplanen inneholder tiltak rettet mot både selskapsdyr, produksjonsdyr og ville dyr i kommunen.

Hovedmål

Oslo kommune skal:

- Bidra til å øke kunnskapen og oppmerksomheten om dyrevelferd
- Styrke og utvikle kommunens arbeid og innsats for å bedre dyrevelferden
- Etablere samarbeid med relevante aktører for å intensivere kommunens arbeid med dyrevelferd

Basert på disse hovedmålene er tiltakene sortert i fire kategorier:

1. Generelle tiltak
2. Selskapsdyr
3. Produksjonsdyr
4. Ville dyr

Tiltakene omtales tematisk og er oppsummert i en tiltaksliste til slutt i dette dokumentet.

Tilsynsmyndigheter og ansvarsfordeling

Dyrevelferden i Norge er regulert gjennom nasjonal lovgivning der Mattilsynet er tilsynsmyndighet med flere virkemidler, og politiet skal straffeforfølge alvorlige brudd på regelverket. Til forskjell fra dyrehelsepersonelloven, gir dyrevelferdsloven ingen pålegg eller plikt til kommunene på dyrevelferdsområdet. Dyrehelsepersonellovens formål er å bidra til at dyrehelsepersonell utøver forsvarlig virksomhet og dermed bidrar til god dyrehelse, forsvarlig dyrevern, trygg mat og ivaretagelse av miljøhensyn.

Kommunens rolle i oppfølging av dyrevelferdsloven er å spre informasjon og drive holdnings- skapende arbeid.

Kommunen har myndighet etter hundeloven §§ 6 (sikring av hund med båndtvang m. m.), 9 (unntak fra sikringsreglene), 11 (ro og orden), og 12 (antall hunder i en husholdning eller på en

eiendom). Hundeloven gir imidlertid ikke kommunen noen myndighet til å føre tilsyn med brudd på hundeloven eller forskrifter hjemlet i hundeloven.

Kommunen har myndighet etter viltloven, med ansvar for forvaltning av hjorteviltet. I tillegg jobber kommunen med ettersøk og eventuelt avliving av skadd vilt.

Tabell 1. Oversikt over ansvarsfordeling innen dyrevelferd i Norge.

Aktør	Informasjon
Dyreeier	Dyreeier er ansvarlig for dyret og plikter å sette seg inn i hvilke behov det har og hva som skal til for at dyret får et godt liv.
Innbyggerne	Enhver som kommer over et sykt, skadet eller hjelpeløst dyr har plikt til å hjelpe dette. Dersom det er større dyr som for eksempel hjortedyr skal politiet kontaktes.
Mattilsynet og politiet	Mattilsynet og politiet håndhever regelverket. De har myndighet etter dyrevelferdsloven og kan for eksempel fatte vedtak eller gi bøter.

Tilstand og utfordringer i kommunen

Mattilsynet mottar bekymringsmeldinger både fra privatpersoner og offentlig ansatte om brudd på dyrevelferdsloven. De fleste bekymringsmeldingene omfatter hund og katt. Hovedårsakene til bekymringsmeldingene er bekymring for dårlig dyrevelferd som følge av rusmiddelbruk hos eier, eiere som forlater dyrene, vold mot dyr, manglende fôr/vann/mosjon, svært dårlige leveforhold (gjørne også for eier), og dårlig tilsyn og stell generelt.

I tabellen under følger en oversikt fra Mattilsynet over antall bekymringsmeldinger mottatt for Oslo kommune i 2022 fordelt på dyreslag.

Tabell 2. Bekymringsmeldinger mottatt av Mattilsynet i 2022 for Oslo

Dyreslag og antall bekymringsmeldinger			
Fugler	18	Karpe	2
Geit	1	Katt	95
Gnagere	9	Rev	1
Hest	23	Skilpadde	2
Hund	180	Slanger	5
Høns / kalkun	7	Øgler	4
Kanin	13	Uten artsopplysninger	20

Noen av dyreholdene har mange arter. (De framkommer bare på ett sted i oversikten over.)

Viltforvaltning, jakt og skadefelling

Oslo kommune har, som grunneier, forbudt småviltjakt i sine skoger, og forvalter storviltjakten i hele kommunen (rådyr og elg) etter prinsipper som søker å ivareta viltets velferd under jakt-utøvelse. Nasjonalt lovverk (viltloven og viltforskriften) gir imidlertid grunneier forvaltningsrett til småviltjakt på egen eiendom, og rett til å beslutte skadefelling på en rekke arter uten at kommunen er involvert i avgjørelsen. Kommunen har dermed ikke myndighet til å nekte skadefelling eller jakt- og fangstformer som det nasjonale lovverket åpner for på privat grunn. Eksempler er fellefangst av småvilt eller skadefelling av kanadagås med bakgrunn i avlingsskader.

Ønsker om skadefelling i landbruket kan reduseres dersom kommunen hjelper til med forebyggende tiltak, slik som holdningsskapende arbeid som fremmer toleransen for ville dyr. Oslo kommune er svært restriktiv med å gi tillatelser til skadefelling, men noen arter kan, som nevnt over, skadefelles av grunneier uten søknad. Holdningsskapende og skadeforebyggende arbeid er nøkkelen til å redusere ønsker om skadefelling, men dette er ressurskrevende arbeid.

En økende rådyrstamme i regionen fører til økt mengde påkjørsler, med påfølgende lidelser for dyrene. Dette er krevende å gjøre noe med, særlig ettersom jakt for bestandsreduksjon er vanskelig i tettbygd strøk.

Dyrevelferd knyttet til skadedyrbekjempelse

Kommunen har ikke myndighet til å nekte grunneiers forebygging eller utryddelse av dyr som utføres etter forskrift om skadedyrbekjempelse. Forbyggende informasjonsarbeid kan være et alternativt virkemiddel.

Hobbyhold av selskapsdyr

Hold av ulike selskapsdyr som hund, katt, kanin, gnagere, fugler, reptiler og fisk er utbredt over hele landet, og det er naturlig å anta at antallet selskapsdyr er høyt i en folkerik kommune som Oslo. Det finnes ingen gode oversikter over antallet dyr, verken nasjonalt eller lokalt. I kommunal regi er det hjemmehjelptjenesten og ulike velferdstjenester som har størst sannsynlighet for å oppdage tilfeller der selskapsdyrs velferd er dårlig ivaretatt. I slike tilfeller er ikke taushetsplikten til hinder for å varsle Mattilsynet om eventuelt mislighold av selskapsdyr.

Ville dyr i byggesonen

Oslo har et rikt dyreliv, også i byggesonen. Rev og grevling finnes over hele byen, og rådyr benytter i stor grad småhusområdene for næringssøk mens de har fast tilhold i naturområder i byggesonen. For mange er dette en berikelse i hverdagen og kilde til gode opplevelser, men det oppstår også konfliktsituasjoner der de ville dyrene enten gjør skade på hager, vekster eller tar selskapsdyr. Av den grunn er det stadig privatpersoner eller bedrifter som ønsker at det iverksettes tiltak mot dyr som rev, grevling og rådyr.

Hekkende måker på bygninger i byen er et annet eksempel på dyr som skaper reaksjoner og motstand hos en del mennesker. Dette til tross for at hekkesesongen er kort og perioden når foreldrefuglene beskytter reir og avkom er relativt raskt overstått.

I parker og byrom drives det stedvis regelmessig mating av fuglearter som byduer, stökkender og knoppsvaner. Også dette er eksempel på en aktivitet som skaper ulike reaksjoner. Noen ønsker forbud mot mating, andre ønsker mer av det.

Felles for alle de ovennevnte eksemplene er at de demonstrerer et behov for informasjon om hvorfor og hvordan byens befolkning kan leve side om side med de ville dyrene. Slik informasjon må rettes mot alle deler av byens befolkning. Kommunen formidler allerede denne typen informasjon, men ser at dette arbeidet med fordel kan styrkes – gjerne i samarbeid med organisasjonene som jobber for dyrevern og dyrevelferd.

Tiltak

Tiltakene er delt inn i fire kategorier som ivaretar hovedmålene i handlingsplanen: 1. generelle tiltak, 2. selskapsdyr, 3. produksjonsdyr og 4. ville dyr. Tiltakene gjengis avslutningsvis i en tiltaksliste. Tiltakslisten vil oppdateres årlig og legges ved byrådets årlige budsjettforslag, i Sak 1.

1. Generelle tiltak

Nettverk for dyrevelferd – kommunen, Mattilsynet, politi og organisasjoner

Ved videreutvikling av tiltak vil det være positivt for kommunen å samarbeide med flere av aktørene som er nevnt tidligere i handlingsplanen. Kommunen, ved Bymiljøetaten, vil ta initiativ til et nettverk der relevante ressurser og kompetanse samles og arbeider mot samme mål. Dette vil bidra til erfaringsutveksling, faglig utvikling og forslag til nye tiltak.

Nettverket skal bestå av ulike aktører med ansvar, interesse for og kunnskap om dyrevelferd, samt dekke alle dyregrupper, og inviteres til årlige møter. Aktuelle deltakere er Mattilsynet, politiet, veterinærer, representanter fra bondelag og dyrevernorganisasjoner som opererer i kommunen.

Informasjon om tema dyrevelferd

Kommunen skal utarbeide en temaside på Oslo kommunes nettsider med informasjon til innbyggere, organisasjoner og andre aktører. Temasiden skal inneholde lenker til veiledere om dyrehold fra Mattilsynet, lenke til varslingside hos Mattilsynet, informasjon om utsatte arter som for eksempel måker, grevling, rev og hjortedyr, samt informasjon om båndtvang og friområder for hund.

Tilskuddsordning for dyrevelferd

Ordningen er rettet mot organisasjoner og andre aktører som jobber med dyrevelferd og dyrevern. Det kan søkes om støtte til konkrete tiltak relatert til dyrevelferd og dyrevern som er i tråd med formålet med tilskuddsordningen. Det er satt av 2 mill. årlig.

Fyrverkeri

Privat fyrverkeri er som hovedregel ikke tillatt i Norge uten etter søknad, bortsett fra på nyttårsaften mellom kl. 18.00 og 02.00. I Oslo er det i tillegg forbudt med privat fyrverkeri, også på nyttårsaften innenfor Ring 2, samt i trehusbebyggelsen på Kampen og Vålerenga. Dette forbudet ble i 2018 hjemlet i Oslos lokale forskrift om forbudssoner for bruk av fyrverkeri, hjemlet i forskrift 26.06.2002 nr. 922 om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff § 2-10A.

Svært mange dyr opplever smellene fra fyrverkerier som skremmende. Fyrverkeri skaper stress og uro for dyrene. Oslo kommune sendte i 2022 et brev til justisministeren med ønske om et totalforbud mot fyrverkeri. Det ble også sendt en henvendelse i 2024, der kommunen ba om adgang til å regulere bruk av fyrverkeri slik at hensynet til dyr og natur bedre kan ivaretas.

Mottakssenter for smådyr

En kommunal tomt på Kalbakken er stilt til rådighet til Dyrebeskyttelsen Norge avd. Oslo og Akershus for å etablere et smådyrmottak. Det er Dyrebeskyttelsen som vil etablere og drifte det planlagte smådyrmottaket. Området må omreguleres før mottakssenteret kan bygges.

2. Selskapsdyr

Informasjon til kommunalt ansatte

Mattilsynet får av og til inn bekymringsmeldinger om dyr i kommunale boliger, hos eldre og hos pleietrengende. Er det mistanke om mishandling eller vanskjøtsel av dyr, sier Helsepersonelloven § 23 pkt. 5 at taushetsplikten ikke er til hinder for å varsle Mattilsynet.

Personer med dyr kan være personer som kommunalt ansatte, bl.a. de som jobber med utekontakten, kommer i kontakt med i sitt arbeid. Kommunen skal bidra med informasjon til ansatte som kan komme ut for slike situasjoner; hva de kan gjøre, hvor de kan henvende seg og hvordan man tidlig kan fange opp at dyr ikke har det bra.

NMBU Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Krisesentersekretariatet og Dyrebeskyttelsen Norge har gjennom prosjektet «Se sammenhengen» utarbeidet "Veileder om vold mot dyr og vold i nære relasjoner". Denne omtaler blant annet hvordan man skal gå frem hvis man mistenker vold mot dyr og mennesker. Det bør etableres rutiner for ansatte i oppsøkende kommunale etater om hva de skal gjøre dersom de mistenker brudd på dyrevelferdsloven.

ID-merking og kastrering av kjæledyr

Dumping av dyr er et stort problem. Det er viktig at dyrs status i samfunnet styrkes for å redusere omfanget av mishandlede og vanskjøttede dyr i Norge. Strafferammene for vold mot dyr i Norge er i dag alt for lave, og i mange tilfeller av alvorlig mishandling av dyr henlegges sakene. Dyrevelferdsloven gir alle og enhver som påtreffer dyr som lider, en generell hjelpeplikt. Likevel er realiteten at ingen offentlig instans har eller tar reelt ansvar for å ta hånd om eierløse dyr. Ansvar et havner dermed hos frivillige organisasjoner eller enkeltmennesker.

Ifølge Mattilsynet er det rundt 800 000 katter i Norge, hvorav rundt 50 000 er forvillede og hjemløse. ID-merking gjør det enklere å spore eierne til disse kattene, og dermed ansvarliggjøre dem. Det gjør det også enklere å gjenforene katten med eier. Ukontrollert og ufrivillig formering av katter fører ikke til god dyrevelferd, og kan påvirke bestander av småvilt negativt.

Oslo kommune vil be staten om å utrede muligheten for en refusjonsordning for dyreeiere, der de kan få dekket utgifter til både kastrering og krav til ID-merking, og be staten vurdere tiltak fra omsorgsprogram (en internasjonalt anerkjent metode for å ta hånd om utelevende hjemløse kjæledyr) som allerede er innført i andre land.

Friområder (dressurområder) for hund

Oslo kommune har 10 offisielle friområder (dressurområder) for hund, alle hjemlet i egen forskrift. De opprinnelige friområdene for hund er uten inngjerding, men et prøveprosjekt på Hallagerjordet i perioden 2017-2019 konkluderte med at inngjerding var vellykket og godt mottatt av både brukere og andre grupper som bruker nærområdet. Kommunen har derfor hatt som utgangspunkt at fremtidige friområder for hund skal være inngjerdet, særlig fordi de primært skal anlegges i byggesonen. Mange av de eksisterende friområdene for hund ligger i eller nær Marka, der behovet for inngjerding ikke er like stort eller aktuelt.

I perioden 2020-2023 er det blitt etablert friområde for hund på Galgeberg, St. Hanshaugen, Manglerud og nær Linderud idrettsanlegg. Kommunen har under utredning flere områder i

Groruddalen, og i bydelene Vestre Aker og Bjerke. Det er et mål å etablere nye friområder for hund, i samråd med bydelene.

3. Produksjonsdyr

Krav til dyrevelferd ved innkjøp

Strategisk arbeid med anskaffelser er et viktig virkemiddel for at Oslo kommune skal oppnå målet om bærekraftig mat, produsert med god dyrevelferd. God dyrevelferd betyr at de produktene som kommunen anskaffer enten skal være uten animalsk innhold, eller at de animalske produktene er fra dyr som har hatt et godt liv.

Kommunen skal jobbe med å tilegne seg økt kunnskap om markedet, og ha en mer aktiv dialog utad for å fortelle om kommunens målsettinger og behov. Et aktivt arbeid med kategori- og sortimentstyring er viktige virkemidler for å bedre dyrevelferden, for eksempel at det kun er mulig å bestille økologiske egg.

Redusert kjøttforbruk og økt andel plantebasert mat

Oslo kommune har som mål å halvere sitt kjøttforbruk og øke andelen plantebasert mat innen utgangen av 2025, sammenliknet med år 2019. Målet er i tråd med Helsedirektoratets anbefaling om å ha et variert og hovedsakelig plantebasert kosthold, med mye grønnsaker, frukt og bær, grove kornprodukter og fisk, og begrensede mengder av bearbeidet kjøtt, rødt kjøtt, salt, sukker og mettet fett. Plantebasert mat er også inkluderende, da den oftest kan spises på tvers av religioner og livssyn.

Kommunale besøksgårder

Det er flere besøksgårder i Oslo kommune. Besøksgårdene er viktige arenaer hvor befolkningen kan få nærkontakt med, og lære mer om, flere av de typiske produksjonsdyrene i landbruket. Felles for gårdene er at de har økologisk drift og fokus på god dyrevelferd.

Besøksgårdene er en læringsarena for barn og unge, hvor de får direkte kontakt med dyrene og lærer om økologisk landbruk. Undervisningsoppleggene ved gårdene er gratis.

Tabell 3. Oversikt over kommunale besøksgårder i Oslo kommune

Navn	Plassering	Dyr	Driftes av
Bogstad besøksgård	Sørkedalen	Storfe, hester, griser, sauer, geiter, kaniner og høns. De dyrer gras til fôr for dyrene.	Bymiljøetaten
EKT Rideskole og Husdyrpark	Ekebergsletta	Hester, kaniner, geiter, sauer, griser, kalver, høns, påfugl, ender, gjess.	Privat (har festeavtale med Oslo kommune)
Kampen økologiske barnebondegård	Kampen	Hest, esel, sau, storfe, geit, minigris, kaniner, høner, ender, katt, hund.	Bydel Gamle Oslo
Losæter	Bjørsvika	Ingen	Bymiljøetaten
Nordre Lindeberg gård	Groruddalen	Kuer, kalver, kviger, hester, sauer, lam, geiter, killinger, griser, høner, kalkuner, gjess, papegøyer, kaniner, hund og katter. Har melke- og kjøttproduksjon.	Bymiljøetaten

Søndre Aas gård og miljøsenter	Rosenholm	Hester, sauer, griser, høner, haner.	Bydel Søndre Nordstrand
Sørli besøksgård	Nøklevann, Østmarka	Kaniner, høns, sauer, gris.	Bymiljøetaten
Årvoll gård	Årvoll	Hester, papegøyer, høns, duer.	Bydel Bjerke

4. Ville dyr

Tilbud til skadde smådyr

Kommunens fallviltmannskap som administreres av Bymiljøetaten har i utgangspunktet kun oppgaver knyttet til hjortevilt, men bistår også når større småvilt, for eksempel svaner, er skadet, har satt seg fast eller lignende. Brann- og redningsetaten kan også bistå ved denne typen hendelser.

Hogst i hekketiden

Hogst i hekketiden kan medføre svært negative konsekvenser for fugl og pattedyr som ekorn og flaggermus dersom reir og hi påvirkes. I utgangspunktet er ikke aktivitet som forårsaker unødig skade eller lidelse på viltlevende dyr eller deres reir, bo eller hi tillatt etter naturmangfoldloven § 15, 1. ledd, 2. setning. Kommunen har handlingsrom til å sikre at hogst i hekketiden ikke forekommer på kommunale arealer eller i regi av kommunale etater og foretak. Bystyret i Oslo har i 2020 fattet følgende vedtak (sak 2020/342): "Bystyret ber byrådet sikre at det ikke hugges skogholt og større trær på kommunal grunn i hekketida, med mindre det er HMS-/risikotrær og kan utgjøre fare".

Som tiltak har Oslo kommune oppfordret staten til strengere regulering av regelverk tilknyttet hogst i hekketida for å sikre bedre oppfølging av brudd på hogst av skog, skogholt eller store enkelttrær i Oslo.

Forhindre viltpåkjørsler

Ved behov, særlig ved store snømengder, vil kommunen sette ut fôr til ville hjortedyr i Sørkedalen og Maridalen for å hindre dyrene i å trekke lengre ned mot bebyggelse. Tiltaket krever søknad og tillatelse fra Mattilsynet. Slik fôring kan redusere risikoen for påkjørsler og andre farlige situasjoner i byggesonen. Som tiltak vil Oslo kommune oppfordre staten til å øke vinterfôring også andre steder i kommunen for å forhindre påkjørsler av vilt på statlige veier.

Kommunen bør ikke fremme jakt som en løsning på problemet med dyrepåkjørsler, men heller prioritere tiltak som tilrettelegger for ville dyrs bevegelse i deres naturlige habitat. Oslo kommune vil derfor undersøke muligheten for å tilrettelegge for faunapassasjer på veier og jernbaner for å hindre påkjørsler av ville dyr.

Unngå bruk av skadefelling og skuddpremie i viltforvaltningen

Oslo kommune vil fortsette å være restriktive med å gi tillatelse til skadefelling. I hekke- og yngletiden er det uaktuelt å gi skadefellingstillatelse, uavhengig av art.

Oslo kommune anser videre ordning med skuddpremie som et lite hensiktsmessig og etisk problematisk virkemiddel innen viltforvaltningen. Dette er derfor ikke noe Oslo kommune benytter seg av i dag, og heller ikke vil innføre i fremtiden.

Forsøpling som fører til unødige lidelse

Fiskesnører og -kroker på avveie fører til skader og lidelse for ville dyr. Det skal gjennomføres informasjonstiltak rettet mot fiskemiljøene, og ved mye brukte fiskeplasser, om å ta med seg avkappede fiskesnører, kroker og annen emballasje som særlig fugler kan vikle seg inn igjennom det pågående arbeidet med opprydning av plast og marin. Fiskeredskaper på avveie kan også meldes til Fiskeridirektoratet via Fritidsfiskeappen.

Rusken, et kommunalt tiltak for en ren og trivelig by, hadde våren 2022 en kampanje kalt Dyrerusken - "Våre skjulte naboer", rettet mot elever i 1.-4. klasse. Kampanjen omhandlet 13 forskjellige dyrearter som finnes i Oslo, og vektla hvor viktig søppelrydding kan være for dyrene. Kampanjen ble gjentatt i 2023, og læringsmateriell er tilgjengelig på Ruskens nettsider. Vinteren 2024 gjennomførte også kommunen en grundig opprydning langs kommunens sjøkant for å rydde opp i marin forsøpling på havbunnen.

Piggtråd og gamle gjerder

Gamle gjerder som ikke er i bruk lenger, og som kanskje ligger skjult eller delvis skjult i terrenget, utgjør en fare for både viltlevende dyr, beitedyr, hunder og mennesker. Dette gjelder både gjerder med og uten piggtråd. Etter at dyrevelferdsloven trådte i kraft i 2010 er det ikke lov til å benytte piggtrådgjerder for å regulere dyrs bevegelse. Eksisterende gjerder med piggtråd som ikke vedlikeholdes er også forbudt.

Fjerning av gamle gjerder og piggtråd er tiltak som det kan gis midler til via *Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket-ordningen* som administreres av Regionkontor Landbruk. Man kan melde gjerder til Mattilsynet for videre oppfølging, men nabokommuner har hatt suksess med å sende informasjonsbrev til grunneiere som har gamle gjerder. Oslo kommune vil informere grunneiere om å fjerne gamle og ulovlige piggtrådgjerder som oppdages.

Båndtvang for hund

Av hensyn til ville dyr er det generell båndtvang i perioden 1. april-20. august i hele Norge. I Oslo må man altså ha hunden i bånd både i Marka og i byen, inkludert i parker og på øyene i fjorden, i denne perioden. Unntaket er kommunale friområder for hund (se punktet "friområder for hund"). Det er viktig at hundeeiere har hunden under kontroll, både i båndtvangstiden og ellers, slik at ville og tamme dyr opplever trygghet. Det er først og fremst politiet som må prioritere håndhevelse av bestemmelsene i hundeloven og politivedtekten for Oslo. Kommunens viktigste rolle er å informere og bevisstgjøre befolkningen.

I vintre med spesielle snø- og kuldeforhold kan kommunen vedta forskrift om ekstraordinær båndtvang av hensyn til ville dyr. Forholdene kan føre til at dyrene trekker mot bebyggelse, innmark, skiløyper og veier der det er lettere å ta seg fram og finne mat. Dette fører til viltpåkjørsler og fare for jaging og skading av både elg og rådyr. Hunder kan bite og skade/drepe viltet direkte, og jaging kan føre til så store påkjenninger at viltet dør av utmattelse og stress. En forskrift ble senest vedtatt vinteren 2023, på grunn av vanskelige snø- og isforhold. Bymiljøetaten er delegert fullmakt til å fastsette slik forskrift ved behov, jf. bystyrets vedtak av 25.08.2004 sak 346/04, jf. byrådssak 18.09.2012 av 1038/05 og byrådssak 3/05 av 18.02.2005.

Noen steder er det båndtvang hele året, spesifisert i ulike verneforskrifter. I Oslo gjelder dette følgende verneområder:

- Gressholmen – Rambergøya naturreservat
- Østensjøvannet naturreservat
- Triungsvann naturreservat
- Kavringen naturreservat
- Kaffeskjær fuglefredningsområde
- Nordre Skjælholmen naturreservat (ligger i Nesodden kommune, men Oslo kommune er grunneier)

Katter og små ville dyr

De ville dyrene i Norge er ikke tilpasset tilstedeværelse av katt. Katter kan derfor lokalt gjøre betydelige innhogg i bestander av mindre pattedyr, fugl, amfibier og reptiler. Kattene jakter ikke primært for å skaffe næring, men av instinkt. Det kan ta lang tid fra katten fanger et dyr til det blir drept. Kommunen har lite handlingsrom for å regulere kattehold. Det beste tiltaket er å fokusere på informasjon og bevisstgjøring. Oslo kommune vil informere katteeiere på om den negative påvirkningen jakt på bestandene av mindre pattedyr, fugl, amfibier og reptiler har, på temasiden med informasjon om dyrevelferd.

Duepigger og andre fugleavvisende tiltak

Oslo kommune vil forby bruk av duepigger på kommunal bygningsmasse, jf. dyrevelferdsloven § 15 første ledd: «Bygninger, gjerder og andre mindre innretninger skal utføres eller oppføres og holdes ved like slik at dyr ikke utsettes for fare for unødige påkjenninger og belastninger.»

Som tiltak vil kommunale eiendomsbesittere ble bedt om å fjerne duepigger og evt. andre fugleavvisende tiltak som kan føre til unødige påkjenninger på kommunale bygg, samt oppfordre andre som forvalter bygg i Oslo kommune om å gjøre det samme.

Alternativer til duetårn

I rapport fra 2006 om byduebestanden i Oslo, utført av BirdLife Oslo og Akershus (tidligere Norsk Ornitologisk Forening avd. Oslo og Akershus), ble det observert at duetårnene i liten grad ble utnyttet som hekkeplass. Som bestandsregulerende tiltak foreslås det å eksperimentere med alternativer til duetårn, som for eksempel redebokser i områder med sitteplasser duene allerede bruker og i utforming av fasader og bruer. Det skal også vurderes om større duepaviljonger/duehus kan etableres på kjente hekkeplasser for duer. Ved å tilby duene trygge plasser for hekking og mating vil presset på andre, mindre egnede arealer reduseres. Kommunen skal også informere publikum om hvordan duer og andre fugler kan mates på en trygg og god måte. Organisasjoner med kjennskap og innsikt i kommunens duebestander skal involveres i det videre arbeidet.

Tiltaksliste 2026

Tema	Tiltak	Ansvar
1. Generelt	1.1 Nettverk for dyrevelferd - kommunen, Mattilsynet, politi og organisasjoner	Bymiljøetaten
	Initiere årlig samhandlingsmøte hvor kommunen inviterer Mattilsynet, politiet og organisasjoner	
	1.2 Informasjon om tema dyrevelferd	Bymiljøetaten
	Publisere en temaside på kommunens nettsider med informasjon og relevante lenker	
	1.3 Tilskuddsordning for dyrevelferd	Bymiljøetaten
	Tilrettelegge for at organisasjoner kan søke om støtte til tiltak som øker dyrevelferden	
2. Selskapsdyr	1.4 Fyrverkeri	Bymiljøetaten og Brann- og redningsetaten
	Jobbe for at det skal stilles strengere krav for å begrense bruken av fyrverkeri i Oslo.	
	1.5 Mottakssenter for smådyr	Dyrebeskyttelsen Norge avd. Oslo og Akershus
	Stille kommunal tomt til rådighet til Dyrebeskyttelsen Norge avd. Oslo og Akershus som skal ta imot ville smådyr.	
	2.1 Øke kompetansen til kommunalt ansatte i oppsøkende virksomheter	Sykehjemsetaten, Velferdsetaten, Brann- og redningsetaten og bydelene
3. Produksjonsdyr	Etablere rutiner for ansatte i oppsøkende etater om hva de skal gjøre dersom de ser brudd på dyrevelferdsloven.	
	2.2 ID-merking og kastrering av kjæledyr	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel
	Oppfordre staten til å utrede muligheten for en refusjonsordning for dyreeiere, til både kastrering og ID-merking, herunder vurdere hva kommunen har hjemmel til på egen grunn.	
	2.3 Friområder for hund	Bymiljøetaten, i samarbeid med bydelene
	Etablere flere friområder for hund.	
3. Produksjonsdyr	3.1 Krav til dyrevelferd ved innkjøp	Alle virksomheter
	Stille krav til god dyrevelferd når kommunen kjøper kjøtt og animalske produkter, for eksempel gjennom krav til dyrevernmerking.	
3. Produksjonsdyr	3.2 Redusert kjøttforbruk og økt andel plantebasert mat	Alle virksomheter
	Alle kommunens kantiner skal ha minst tre kjøttfrie dager i uka og alltid ha et varmt vegansk alternativ når varmmat serveres. Det skal etterstrebes at samtlige kantiner som serverer mat til kommunens medarbeidere skal følge føringen.	

	3.1 Kommunale besøksgårder Dyrevelferd skal være tema i undervisningsoppleggene.	Bymiljøetaten og aktuelle bydeler
4. Ville dyr	4.1 Hogst i hekketiden Be staten om strengere regulering av regelverk for å minimere hogst i hekketida	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel
	4.2 Forhindre viltpåkjørslar Fortsette vinterfôring av hjortevilt i Maridalen og Sørkedalen ved store snømengder. Oppfordre staten til samarbeid om oppskalering av vinterfôring også andre steder i kommunen for å forhindre påkjørslar av vilt på statlige veier. Undersøke muligheten for å tilrettelegge for faunapassasjer på veier og jernbaner for å hindre påkjørslar av ville dyr.	Bymiljøetaten og Byrådsavdeling for miljø og samferdsel
	4.3 Unngå bruk av skadefelling og skuddpremie i viltforvaltningen Oslo kommune vil fortsette å være restriktive med å gi tillatelse til skadefelling, samt unngå bruk av skuddpremie	
	4.4 Forsøpling som fører til unødig lidelse 4.4.1 Fiskesnører og -kroker Gjennomføre informasjonstiltak rettet mot fiskemiljøer, og ved mye brukte fiskeplasser, om å ta med seg avkappede fiskesnører- og kroker gjennom den pågående satsingen på opprydning av plast og marin forsøpling. 4.4.2 Dyrerusken Fortsette kampanjen Dyrerusken - "Våre skjulte naboer", rettet mot elever i 1.-4. klasse som fokuserer på hvor viktig søppelrydding er for dyrevelferd.	Bymiljøetaten
	4.5 Piggtråd og gamle gjerder Informere grunneiere om å fjerne gamle og ulovlige piggtrådgjerder som oppdages.	Bymiljøetaten
	4.6 Båndtvang for hund Vedta forskrift om ekstraordinær båndtvang i visse perioder.	Bymiljøetaten
	4.7 Katt og små ville dyr Informere katteeiere på temasiden med informasjon om dyrevelferd om den negative påvirkningen jakt på bestandene av mindre pattedyr, fugl, amfibier og reptiler har.	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel
	4.8 Duepigger og andre fugleavvisende tiltak	Bymiljøetaten

	Be kommunale eiendomsbesittere om å fjerne duepigger og evt. andre fugleavvisende tiltak som kan føre til unødige påkjenninger på kommunale bygg, jf. dyrevelferdsloven § 15 første ledd, samt oppfordre andre som forvalter bygg i Oslo kommune om å gjøre det samme. Ved behov for bruk av fugleavvisende tiltak skal alternativer som ikke skader fuglene brukes, som for eksempel fuglespiral.	
	4.9 Alternativer til duetårn Eksperimentere med alternativer til duetårn, slik som redebokser og duehus/duepaviljonger, i områder duene allerede bruker og i utforming av nye fasader og bruer.	Bymiljøetaten og aktuelle bydeler, i samråd med aktuelle organisasjoner